

نقش مشاور در کشف استعداد دانش آموزان در هدایت تحصیلی پایه نهم

معصومه زحمتکش علی آبادی

مشاور رتبه های برتر و دارای مدرک کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی

چکیده:

هدایت تحصیلی فرایندی برای کمک به استعدادیابی و شناخت علایق دانش آموزان پایه نهم است، در نهایت بر اساس فرم ها و نظرسنجی های مختلف، همچنین نمرات و شرایط تحصیلی هر دانش آموز، رشته تحصیلی مناسب به دانش آموزان پیشنهاد می شود هدف هدایت تحصیلی این است که دانش آموزان به سمت استعداد و علاقه خود سوق داده شوند و به رشته ای هدایت شوند که بیش ترین احتمال کامیابی و موفقیت در آن را داشته باشند در اینجا است که اهمیت کشف استعداد های دانش آموزان توسط مشاوره متخصص و مجرب مشخص می شود. دانش آموزان پایه نهم در این مرحله باید با مشاوران کاربلد که مهارت لازم را در این زمینه دارند مشورت و طی سلسله جلساتی استعداد و علاقه آنها شناسایی و هدایت تحصیلی موفق برایشان صورت پذیرد.

واژگان کلیدی: کشف استعداد، هدایت تحصیلی، مشاور، پایه نهم

یکی از مهم ترین انتخاب های دانش آموزان در پایه نهم و هنگام هدایت تحصیلی اتفاق می افتد که آنها باید با توجه به علاقه خود و استعدادی که از طرف مشاور متخصص برای آنها شناسایی شده است اقدام به انتخاب رشته ای نمایند که تا حدودی می توان گفت که آینده آن دانش آموزان در گروی این است که استعدادش به خوبی کشف بشود و در زمینه ی درست ادامه تحصیل بدهد ، آموزش و پرورش کشور ایران برای همین امر مهم در هر مدرسه ۱۱ الی ۲ مشاور قرار داده است که دانش آموزان باید با مشاور متخصص خود که تخصص کافی در این زمینه دارد مشورت کنند و بهترین انتخاب را بر اساس شرایط خودشان داشته باشند.

پیشینه تحقیق:

مقالات و تحقیقات گوناگونی با موضوع هدایت تحصیلی و کشف استعداد های دانش آموزان انجام شده است مانند:

بررسی چالش ها و موانع هدایت تحصیلی دانش آموزان که نویسندگان آن عبداللهی،فاطمه و طراقی،رویا و رحیمی،محمد رضا و شکوهی فر،شمسی (سال ۱۴۰۲) می باشند و یا مقاله دوم با عنوان اهمیت استفاده مشاوران مدارس از اصول و فنون مشاوره در هدایت تحصیلی و شغلی دانش آموزان که نویسندگی آن را رضائی،مرجان (۱۴۰۳) انجام داده است.

اهداف تحقیق:

من در این تحقیق در پی آن هستم تا میزان اهمیت و کشف استعداد دانش آموزان در هدایت تحصیلی برای دانش آموزان عزیز مشخص شود و دانش آموزان هم با هدایت تحصیلی آشنا شوند و بدانند که در مرحله ی مهمی از زندگی شان هستند و باید متناسب با علاقه و استعدادی که دارند و شناسایی شده است به سمت رشته ای هدایت شوند که کاملاً با سبک و شخصیت آن فرد تناسب و همخوانی داشته باشد زیرا آینده شان در گرو همین انتخاب ها است پس باید خوب تمرکز کنند و با مشاوران متخصصی که درس این حوزه را خوانده اند و تسلط کامل دارند مشورت لازم را انجام بدهند.

هدایت تحصیلی فرایندی است که طی آن با ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره به دانش آموز کمک می شود تا استعداد ها، توانایی ها، علایق و ویژگی های شخصیتی خود را شناخته و با توجه به ماهیت شاخه ها و رشته های تحصیلی، و حرفه ها اقدام به انتخاب و اولویت بندی رشته های تحصیلی نماید.

برای هدایت تحصیلی طبق آئین نامه متوسطه اول یک سری اهداف در نظر گرفته شده است عبارت اند از :

(۱) شناسایی استعداد ها، توانایی ها، علایق و ویژگی های شخصیتی دانش آموزان

(۲) تقویت حس اعتماد به نفس در دانش آموزان که دارند آگاهانه، مسیر آینده و حرفه خود را انتخاب می کنند.

هدایت تحصیلی برنامه ریزی متوازن و هدفمندی است که براساس عوامل زیادی جمع بندی شده و امتیاز دهی می شود.

عوامل زیادی بر فرایند هدایت تحصیلی تاثیر گذار می باشند :

الف: نمرات دروس مرتبط متوسطه اول با ضریب های مختلف.

ب: آزمون استعداد

ج: آزمون رغبت

د: نظر مشاور

ح: نظر خود دانش آموز

ق: نظر دبیران مربوطه

ن: نظر والدین

دانش آموز برای اینکه رشته مد نظرش را قبول شود باید همه این عوامل دست به دست هم بدهند که مثلا دانش آموز رشته تجربی را بیاورد. دانش آموزان در این دوره نباید خودسرانه و هم نباید با توجه سخنان اطرافیان خود هدایت تحصیلی را انجام و سپس انتخاب رشته کنند بلکه باید از تجربیات مشاوران متخصص بهره گرفت زیرا آنها درس همین موضوع را خوانده اند و تسلط کافی بر روی دروس هر رشته و مشاغل مرتبط با آنها را دارند .

مثال های بارزی وجود دارد که والدین دانش آموزی او را مجبور کرده اند که به فلان رشته (تجربی) برو ما از تو فقط توقع پزشکی را داریم و دانش آموز وارد این رشته شد با وجود اخطار هایی که مشاور به او داده بود این رشته بدرد تو نمی خورد ولی لجبازی خانواده باعث شد این دانش آموز وسط سال دهم کلاس و مدرسه را ول کند و بگوید من اصلا به این دروس علاقه ندارم و سپس با صحبت های مشاور با والدین دانش آموز قانع شدند که امتحان تغییر رشته دبیرستان شرکت کند و وارد رشته ای شد که در آن استعداد داشت و در حال حاضر یکی از عادل ترین قضات ایران می باشد. در اینجا است که اهمیت وجود مشاوران متخصص برای ما آشکار می شود .

هدایت تحصیلی برای بیشتر دانش آموزان یک مرحله چالشی و حیاتی است زیرا آنها را دچار سردرگمی خواهد کرد چون آنها از استعداد و علاقه خود آگاه نیستند ، یا از منابع و اطلاعات مورد نیاز برای هدایت تحصیلی آگاه نیستند و یا تاثیر منفی عواملی مانند دوستان ، خانواده، فشار جامعه دانش آموز را وادار می کند به رشته ای سوق پیدا کند که اصلا برایش مناسب نیست و چون با مشاوره متخصص و کاربلد مشورت نکرده است و چند جلسه آزمون های استعداد و علاقه را زیر نظر مشاور نگذرانده است که مشاور آنها را تحلیل و ارزیابی کند و او را با واقعیت مواجه کند به سمت رشته ای هدایت می شود تحت تاثیر دوستان ، خانواده که در سال های نه چندان دور برایش حاصلی جز پشیمانی نیست.

ولی مشاوران متخصص و کاربرد از روش های بسیاری بهره می گیرند تا استعداد های دانش آموزان را شناسایی کنند و استعدادی که با علاقه همراه باشد آنها را سوق دهند این روش ها عبارت اند از :

الف) تست ام بی تی آی:

این تست به افراد کمک می کند تا رشته هایی را انتخاب کنند که با سبک شخصیتی خودشان و با نحوه تفکر و عملکرد آنها سازگار باشند. در این آزمون انواع تیپ شخصیتی افراد شناسایی و تحلیل و ارزیابی می شود و به افراد مشاغلی را مشاوران معرفی می کنند که احتمال موفقیت در آن شغل ها بسیار است.

ب) تست هالند:

این تست بر اساس شش بعد اصلی شخصیت از جمله : واقع گرا ، جست و جوگر، هنری، اجتماعی، کارآفرین و ساختار گرا سازمان یافته است این تست به افراد کمک می کند تا با تیپ شخصیتی شغل مدنظرشان آشنا شوند .

ج) تست استرانگ

این تست بر اساس بخش های اصلی از جمله رغبت های شغلی، مهارت های شغلی، ارزش های شغلی، و مشخصه های شخصیتی سازمان یافته است.

بنابراین وجود یک مشاور متخصص در این مرحله بسیار حیاتی است که با پرسش ها و آزمون ها و همچنین مصاحبه هایی که با دانش آموزان می کند آنها را در مسیری قرار دهند که پشیمانی بار نیارد و روز به روز به هدفی که استعدادشان در آن نهفته است نزدیکتر بشوند.

مشاوران تحصیلی با فراهم کردن یک محیط حمایتی برای دانش آموزان برای کشف اهداف آموزشی و آرزوهای شغلی خود به افراد کمک می کنند تا در میان تعدد فراوان رشته های تحصیلی بهترین انتخاب را داشته باشند اجرای درست هدایت تحصیلی موجب تعالی نظام آموزشی و افزایش بازدهی در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه خواهد شد.

البته نکته ی مهمی که هست دانش آموزان نباید رشته های فنی را به خاطر حرف دوستان، خانواده کنار گذاشت چه بسا فردی در زمینه فنی هنر و استعداد فراوانی داشته باشد که ده ها برابر یک پزشک یا مهندس درآمد دارد و علاوه بر آن کارآفرینی هم برای جوانان کشور در پی دارد.

بنابراین همه دانش آموزان پایه نهم برای هدایت تحصیلی باید با مشاور های کاربرد در ارتباط باشند تا استعدادشان کشف شود بسیاری از کارشناسان حوزه ی اشتغال بر این باور هستند که بیکاری جوانان به دلیل تعداد بالای تحصیل کرده هایی است که فاقد مهارت کافی هستند و عدم هماهنگی آشکاری بین رشته تحصیلی و استعداد آنها وجود دارد.

کارشناسان تعلیم و تربیت به این نتیجه رسیده اند که می توان به کمک هدایت تحصیلی مانع از هدر رفتن استعداد ها و علایق دانش آموزان شد استعدادهایی که اگر در زمینه درست و صحیح به کار گرفته شوند قطعاً کشور در رشد و تعالی مستمر قرار می گیرد این امر تنها با کمک و مشورت گرفتن از یک مشاور متخصص و دلسوز میسر می شود.

نتیجه گیری

بنابراین هدایت تحصیلی فرایندی برای کمک به کشف استعدادها و علایق دانش آموزان پایه نهم است که سرنوشت و آینده شان در گروهی این انتخاب مهم است که آیا از سر اجبار وارد حرفه و شغلی می شوند که تا آخر عمر سوهان روح شان می شود یا برعکس تا آخر عمرشان به آن شغل عشق می ورزند. بنابر صحبت های انجام شده وجود یک مشاور دلسوز در اینجا بسیار لازم است که با آزمون هایی و مصاحبه های حضوری بتواند استعداد دانش آموز را تشخیص دهد و او را در مسیر استعدادی که با علاقه هم همراه است بیندازد و هم خانواده دانش آموز را متقاعد کنند که فرزند شما علاقه و استعدادش در فلان رشته است. بنا بر تحقیقاتی که در شهر کرمان از ۹۸ کاسب صورت پذیرفت مشخص شد که ۸۱ نفر از این افراد استعداد و علاقه دیگری داشت اما به سبب شغل خانوادگی مجبور شد که پا بر آرزوهای خود بگذارد و حالا که پا به سن گذاشتند پشیمان هستند. اگر همه دانش آموزان هدایت تحصیلی را زیر نظر مشاور متخصص بگذرانند و آزمون های تیپ های شخصیتی را آنها برایشان تحلیل و ارزیابی کنند صد در صد همه در آینده در جایگاه خودشان که لایق آن هستند و برای آن جایگاه ساخته شده اند خواهند رسید و دیگر نارضایتی شغلی به زیر ۵ درصد می رسد. دانش آموزان پایه نهم این مرحله را بدون مشاور نمی توانند به خوبی پشت سر بگذرانند و حتماً باید از مشاور متخصص و مجرب بهره ببرند مانند وقتی که شما ماشین تان روغن ندارد خودتان نمی توانید تعویض روغن کنید و پیش متخصص می روید یا وقتی دندان تان درد می کند و باید پر شود سریع پیش دکتر متخصص می روید در اینجا هم

همینطور برای هدایت تحصیلی باید پیش فردی رفت که تخصص این زمینه را دارد و دروس دانشگاهی و کارگاه های مخصوص همین را گذرانده است. در این صورت است که موفق می شویم.

منابع:

(۱) سایت مشاوره تحصیلی هیوا (۱۴۰۳)

(۲) عبداللهی، فاطمه و طراقی، رویا و رحیمی، محمدرضا و شکوهی، فری، شمسی (۱۴۰۲) بررسی چالش ها و موانع هدایت تحصیلی دانش آموزان

(۳) رضائی، مرجان (۱۴۰۳) اهمیت استفاده مشاوران مدارس از اصول و فنون مشاوره در هدایت تحصیلی و شغلی دانش آموزان

(۴) سایت مدرسه رکاد با عنوان آشنایی با هدایت تحصیلی

(۵) مرکز ملی پرورش استعداد های درخشان و دانش پژوهان جوان

(۶) سازمان بین المللی دانشگاهیان

(۷) سایت ایران مشاوره با عنوان هدایت تحصیلی پایه نهم

(۸) مجموعه مدارس سلام

The role of the counselor in discovering the talent of students in the academic guidance of the ninth grade

The author: Masomeh Zahmatkesh aliabadi

A top-ranked consultant with a masters degree in general psychology

Abstract

Academic guidance is a process to help identify the talents and interests of ninth grade students. Finally based on various forms and surveys as well as the grades and academic conditions of each student the appropriate field of study is suggested to the students. The goal of academic guidance is to guide students towards their talent and interest and to direct them to a field in which they have the highest probability of success. It is here that the importance of discovering students' talents by an expert and experienced consultant is determined. At this stage students should consult with expert and experienced advisors who have the necessary skills in this field and during a series of meetings their talent and interest will be identified and guided to a successful study.